

ZBIORY ŒRODKA KARTA

1

WIADOMOŒCI AGENCJI INFORMACYJNEJ SIS - 4.02.1990

WIADOMOŒCI KRAJOWE

SZCZECIN. 2.02. nowowybrany przewodniczacy grupy inicjatywnej Socjaldemokracji Rzeczpospolitej Polskiej w województwie szczecińskim Jacek Piechota na spotkaniu z wojewodą szczecińskim Stanisławem Malcem oświadczył, że partia odda gmach Komitetu Wojewódzkiego byleby PZPR Urzędowi Miejskiemu w Szczecinie i gotowa jest przyjać kilka niewielkich pomieszczeń na terenie miasta. Jacek Piechota w listopadzie ub.r. powiedział w wywiadzie udzielonym regionalnemu tygodnikowi NSZZ "Solidarność" "Jedność": "Chodzi mi o to, by wszelkie formy życia społecznego kształtowały się w sposób naturalny, a nie zgodnie z góry założoną koncepcją, "jedynie słuszną" teorią. Boję się jednak wielu niebezpieczeństw. Nie jesteśmy może wystarczająco przygotowani do ich przewidywania. Nie jest to jednak zarzut pod adresem społeczeństwa. Wina jest po stronie tych, którzy w minionych latach, w Polsce zwanej jak na ironię - ludową, chcieli na swoją modłę kształtować między innymi kulturę polityczną narodu. (...) Jeżeli nowa partia lewicy polskiej nie zdobędzie się na przyjęcie sposobu działania, programu, zmian kadrowych, które pozwolą jej zyskać społeczne zaufanie, to powinna zejść ze sceny politycznej". (SIS)

KATOWICE. 4.02. w Górnośląskim Towarzystwie Charytatywnym odbyły się rozmowy prezydenta Patenschaft Karlsruhe Rolf'a Dietera Rupperta z członkami zarządu Towarzystwa na temat transportu darów dla społeczeństwa rumuńskiego. Ustalono termin wyjazdu transportu na dzień 26.02. Do akcji zgłosiły także również krakowskie konsulaty radziecki, amerykański i francuski. (SIS)

WIADOMOŒCI ZAGRANICZNE

LITWA

WILNO. Z Wilna od naszych wysłanników otrzymaliśmy następujący tekst:

Litewska droga (konferencja "Sajudisu" - 2.02.1990)

Inaugurację obrad konferencji litewskiego "Sajudisu" - Ruchu na rzecz przebudowy - poprzedziło wykonanie oratorium W. Barkauskasa pt. "Nadzieja". Jako pierwszy do pięciu tysięcy delegatów przemówił Vytautas Landsbergis, przewodniczacy Rady Sejmu "Sajudisu". Przedstawił dwa zasadnicze kierunki polityki litewskiej: pokojową rekolonizację oraz renegocjowanie umów zawartych po 1945 roku między Litwą a Moskwą. Osiągnięcie niepodległości na tej drugiej drodze byłoby - zdaniem Landsbergisa - procesem długotrwałym i wymagającym od społeczeństwa wielu wyrzeczeń. "Nie jesteśmy jednym z piętnastu regionów, lecz krajem, któremu czasowo tylko odebrano niepodległość" - powiedział szef Ruchu na rzecz przebudowy. Česlovas Stankievicius, przewodniczacy Rady Kowieńskiej "Sajudisu", zajął się w swym wystąpieniu polityką Ruchu wobec władz ZSRR. "Sajudis" - jego zdaniem - nie był do tej pory opozycją. Rewolucje zachodzące w Europie Wschodniej na poziomie parlamentów dawno wyprzedziły litewski ruch przebudowy. W tym kontekście Stankievicius rozważał szanse "Sajudisu" na uzyskanie większości w przyszłym parlamencie, który mógłby zdecydować o oddzieleniu się Litwy od ZSRR oraz jednoczesnym uznaniu Związku Radzieckiego za agresora. O stopniową zmianę formuły "Sajudisu" apelował Romualdas Ozolas. Podkreślił konieczność wypracowania przez ugrupowania polityczne Litwy oryginalnych programów. W tym miejscu warto przedstawić w wielkim skrócie kilka najważniejszych spośród tych ugrupowań. Najdłużej, bo już prawie od dwudziestu lat działa Liga Wolności Litwy. Jej członkowie, często więzieni, dziś wyznają bezkompromisowy antykomunizm. LWL zrzesza kilka tysięcy osób. Natomiast dopiero od dwóch miesięcy działa litewska chadecja. Ma ona bogate międzywojenne tradycje, a dziś aż dwa tysiące członków. Socjaldemokraci zrzeszają około trzech tysięcy członków. Ich przywódcą jest Kazimieras Antanavicius, członek Rady Sejmu "Sajudisu". Partia Demokratyczna, której szefem jest Petras Vaitiekunas, liczy około dwóch tysięcy

zwolenników. Niemalę wpływy ma Związek Zesłańców; związek ludzi, którzy przeszli przez sowieckie łagry. Ozolas, opowiadający się za demokratyzacją Litwy, docenił w swym wystąpieniu również rolę "Sajudisu" - "Sajudis" niezbędny jest nie tylko dziś, kiedy walczy o nasze prawa, ale również jutro, kiedy do najwyższych władz Litwy wejdą jego czołowi przedstawiciele". W jednym z ostatnich wystąpień w tej części obrad Valentas Cepaitis, sekretarz "Sajudisu" stwierdził, że Ruch sprawdza się, kiedy trzeba demonstrować na ulicach, natomiast jest bezsilny w walce z lokalnymi aparatczykami. "Sajudis" nie może zadekretować niepodległości przy rozbudowanej biurokracji i w warunkach dominacji jednej partii. Nie może również mechanicznie zaadoptować, w dzisiejszym kształcie państwa, konstytucji, funkcjonującej w niepodległej Litwie. W przerwie obrad można było nabyć wydawnictwa wielu radzieckich ugrupowań niezależnych. Ich ilość i różnorodność wprawiała w zdumienie. Druga część konferencji poświęcona była ekonomii. Dyskutowano możliwości uruchomienia wolnego rynku oraz funkcjonowanie litewskiej gospodarki po rozluźnieniu więzów ekonomicznych z Moskwą. Vladas Terleckas powiedział, że jak do tej pory deklarowana przez Moskwę samodzielność Litwy pozostaje na papierze. Wieczorne obrady zdominowała kwestia mniejszości narodowych. Nas szczególnie interesowały sprawy Polaków. Przedstawiciel Związku Polaków na Litwie, Czesław Okińczyc postulował m.in. wprowadzenie języka polskiego, jako języka państwowego w skupiskach Polaków na Litwie, zapewnienie studiowania w języku polskim oraz transmisję pierwszego programu TVP do Wilna. Okińczyc uznał, iż Polak na Litwie powinien być litewskim patriotą. Pawilonis, który przedstawił stanowisko "Sajudisu" wobec mniejszości, polemizował z wystąpieniem Polaka. Stwierdził m.in., że Związek Polaków na Litwie powinien zmienić nazwę na Związek Polaków Litewskich. Następnie dokonano prezentacji kandydatów "Sajudisu" do Rady Najwyższej Litwy. O godzinie 21.00 rozpoczęła się dyskusja nad programem politycznym i gospodarczym "Sajudisu". W jednej z uchwalonych przez delegatów rezolucji zaakcentowano: "Demokracja, niepodległość i dobrobyt - to jedno". (SIS-WAI) Piotr Gerczuk, Rafał Seniuch

WILNO. 31.01. odbyło się semonarium Stowarzyszenia Kultury Żydowskiej poświęcone konferencji naukowej "Judaika" z 29-31.01. W semonarium uczestniczyli członkowie Rady Sejmu "Sajudisu" Kazimieras Moheka, Emanuelis Zingeris, Romualdas Ozolas, Bronius Kuzmickas, Vaclovas Aliulis, goście ze stowarzyszeń żydowskich Moskwy, przedstawiciel Międzynarodowej Agencji Żydowskiej "Sachut", członkowie Ligi Antydeformacyjnej z USA. Słowo wstępne wygłosił przewodniczący Stowarzyszenia Żydów Litwy, członek Rady Sejmu "Sajudisu" E. Zingeris. Przedstawił sytuację Żydów na Litwie i podsumował konferencję "Judaika". Igor Krupnik, pracownik naukowy Instytutu Etnografii ZSRR mówił o rozwoju kultury żydowskiej na Litwie - powstało muzeum żydowskie i szkoła narodowa. Goście z USA omówili zasady współpracy ze światowymi wspólnotami żydowskimi. Ksiądz V. Valiulis życzył sukcesów Żydom w odradzającej się Litwie. (SIS-SIA)

WILNO. 31.01. odbyło się posiedzenie Tymczasowej Rady Konsultacji Politycznych Litwy. Rada powstała z inicjatywy "Sajudisu". W jej skład weszli przedstawiciele partii politycznych i stowarzyszeń. Podczas spotkania omówione zostały m.in. funkcje Rady w wypadku kryzysu na Litwie, koncepcje niepodległościowe, problemy związane z kampanią wyborczą. (SIS-SIA)

BUDAPESZT. 3.02. na odcinku między austriackim miastem Hainburg i węgierskim Nagymaros utworzono żywy łańcuch. Biorący udział w demonstracji Węgrzy, Słowacy i Austriacy protestowali przeciw budowie elektrowni wodnej na Dunaju. (SIS-WAI)

BUDAPESZT. 2.01. wieczorem w Solnoku dwaj członkowie Związku Wolnych Demokratów (SzDSz) wykradli z miejscowej siedziby Węgierskiej Partii Socjalistycznej ważne dokumenty partyjne. Organizacja SzDSz w Solnoku kategorycznie odcięła się od tego czynu nie dającego się pogodzić z zasadami głoszonymi przez Wolnych Demokratów i oficjalnie przepraszała poszkodowanych. Sprawcy kradzieży zostali usunięci z

SzDSz. (SIS-WAI)

BUDAPESZT. 7.02. odbędzie się narodowe spotkanie na szczycie z udziałem tymczasowego prezydenta republiki, premiera, tymczasowego przewodniczącego parlamentu oraz przedstawicieli osiemnastu partii politycznych. Zostaną m.in. podjęte decyzje o ustawach, które jeszcze przed wyborami powinny trafić pod obrady parlamentu. (SIS-WAI)

SOFIA. 4.02. odbyła się manifestacja rolników obu skrzydeł Bułgarskiego Związku Ludowo-Chłopskiego. Żądano odejścia skompromitowanych działaczy z władz Związku. Bułgarska Partia Komunistyczna, dla której oficjalny BZL-Ch jest sojusznikiem zapewniającym masowe poparcie, jest przeciwna takim rozwiązaniom. Wyjaśnienia sytuacji należy oczekiwać na Kongresie BZL-Ch, który rozpocznie obrady 1.03. Obecnie kierownictwa obu skrzydeł BZL-Ch nie zgadzają się na żaden kompromis. (SIS-WAI)

STARA ZAGORA. 3.02. na drugim kongresie Związku Wolnych Demokratów, przyjęto rezolucję zmieniającą nazwę ugrupowania. Obecna nazwa brzmi: Partia Wolnych Demokratów. Obrady kongresu toczyły się wokół problemów dalszej demokratyzacji życia partyjnego. Kongres postanowił utworzyć blok partyjny wraz z Partią Chrześcijańsko-Republikańską i Partią Liberalno-Demokratyczną. (SIS-WAI)

KJUSTENDIL. Na wiecu przedwyborczym prezes Uni Sił Demokratycznych Z.Żeliew stwierdził, że Bułgarska Partia Komunistyczna na swym Zjeździe dokonała pewnej ewolucji, jednak nie wystarczającej wobec oczekiwań społeczeństwa. (SIS-WAI)

SOFIA. Na posiedzeniu Parlamentu deputowany bezpartyjny akademik B. Sendow wyraził wątpliwość, czy A.Łukanow, jako działacz wyższych władz partyjnych potrafi stworzyć rząd pojednania narodowego. A.Łukanow wierzy w socjalistyczny rozwój Bułgarii - stwierdził B.Sendow. W dalszej części swego wystąpienia, zaproponował utworzenie komisji parlamentarnej do spraw rozwoju gospodarki prywatnej. (SIS-WAI)

PŁOWDIW. Rolnicy z okolic Płowdiw odmówili sprzedaży żywności do rejonów, w których trwają strajki. (SIS-WAI)